

MISJONEN PÅ VEKTSKÅLEN

AV GERHARD REICHEL

Hva er «misjon»? Misjon er kirkens hovedoppgave, det som gjør kirken «apostolisk» i ordets egentlige forstand. «Apostolat» er «missio». Kirke og misjon kan derfor ikke skilles, og kirken kan ikke «veie» misjonen i den forstand at den spør om det i det hele tatt er verdt å drive misjon.

Det som derimot kan og bør diskuteres, er misjonens form og metoder. Misjonssituasjonen i dag skulle gjøre dette særlig aktuelt.

Kommunismens fremgang, men også nasjonalismen og materialismen, har i de siste år betydd et tilbakeslag for kristendommens utbredelse som en må gå helt tilbake til det 7. årh. for å finne maken til, den gang da muhamedanismen trengte seg fram over store deler av Afrika og Asia og truet med å oppsluke Europa.

Naturligvis kan man avvise det hele med å si at det dreier seg om krefter som vi som misjonærer eller misjonsvenner ikke rår med. Men det er håpefullt at der på Det internasjonale misjonsråds møte i Willingen i fjor sommer ble uttalt at der i det som hender, ligger en Guds dom som heller ikke misjonen kan unndra seg. Hva som derimot ikke kom fram, var hvordan vi har forsyndet oss og hva som kan gjøres for å rette på det.

I China og de tilstøtende store landområder er et av de største misjonstiltak i nyere tid kommet til en voldsom, ja dramatisk avslutning. Av de mange tusen misjonærer som hadde gjenopptatt arbeidet her etter krigen, er bare noen hundre katolske og en håndfull protestantiske misjonærer tilbake. De som ikke er i fengsel, har en slags husarrest, og det er helt umulig for dem å drive noe misjonsarbeid. Det eneste de kan håpe på, er å få slippe ut av landet. Men selv dette er blitt mer og mer vanskelig. Om de forsøker, blir de gjerne anklaget for et eller annet, og der blir arrangert et såkalt

anklagemøte hvor «folket» kommer med de mest groteske anklager og «dommer», mens offeret må stå eller knele i timevis. Ofte forekommer der også mishandlinger, men som regel slipper utlendinger fra det med livet. Målet er å kompromittere dem som representanter for «imperialisme». Denne appellen til kinesernes fremmedhat er av stor virkning.

Har da misjonsinnsatsen i China vært forgjeves? Her kan vi Gud skje lov svare et avgjort *nei!*

Misjonærene etterlater seg noe i China, en kirke som vi tror skal greie å ri stormen av. Men den er meget svak, og dens ledere later meget tilbake å ønske. De løper for det meste makthavernes ærender.

De store barmhjertighetsinstitusjoner er gått tapt, idet staten har overtatt sykehus, skoler, barnehjem osv. Det ville heller ikke være mulig for lokalmenighetene eller kirken å drive disse institusjoner som i seg selv er et veldig vitnesbyrd om den innsats som er blitt gjort i China.

Sjelden har vel noe folk fått seg kristendommen mer sympatisk presentert enn i dette land. Selvsagt har misjonen vært beheftet med menneskelige skrøpeligheter også her, og misjonærene er bestemt av sine forutsetninger til enhver tid, men jeg tror ikke at vi skal være så altfor angergivende på disse punkter.

Til Norden kom jo kristendommen på en helt annen måte, men med atskillig bedre resultat!

Det er derfor ikke sikkert at den «demokratiske misjonsmetode» (for å bruke et navn) er den eneste riktige.

Der har på dette punkt vært en farlig tendens til å identifisere kristendommen med demokrati og vesterlandsk kultur. Dette er tilfelle bl.a. med det amerikanske «social Gospel». Følgen er blitt at misjonen også har sin del av skylden for det politiske kaos som China har vært hjemsoekt av siden revolusjonen i 1911, da landet mistet sin sentralregjering.

I større eller mindre grad gjelder det at misjonsskolene har virket «vesterniserende».

En annen og fra misjonssynspunkt enda farligere virkning var at denne utvikling fremmet tendensen til ubevisst formyndervesen fra misjonærenes side.

Derav den paradoksale følge at den moderne humane misjon likevel har virket som en åndelig imperialism. Vi ser det tydelig i dag at de som har fått mest godt av misjonens utdanningsanstalter og endog kostbare utenlandsopphold, er blant de bitreste når det gjelder å unnsi «vesterlandsk imperialism». Naturligvis virker det også inn at disse må vise seg særlig nidkjære for å unngå mistanken om å være imperialistenes lakeier, men det ligger utvilsomt også atskillig genuin antagonisme bak de mange anklager.

De kristne som har «fått minst», målt i form av gratis skolegang og vesternisering, er på den annen side de som bråker minst i dag, men som vi må sette vårt håp til når det gjelder spørsmålet om kirkens fortsatte eksistens i China. Det vil si: Vi setter ikke vårt håp til disse mennesker, men til det ord som de har mottatt i tro.

Intet av dette kom fram på møtet i Willingen. Derimot høver det godt i denne forbindelse å ta med professor Wingrens alvorlige anke fra Det lutherske verdensforbunds møte i Hannover som går ut på at den protestantiske misjon har vært et *nei* til de fargete folkeslags livsformer. Dette er sikkert riktig nok. Vi kan f.eks. ta en ting som arkitekturen, hvor hele trykket i China hviler på den horisontale linje. Man kan da tenke seg hvordan de vesterlandske kirkebygninger har stukket seg ut i det kinesiske miljø! Noe bedre er det blitt også her, men selv når det gjelder den kinesiske stil, er det misjonærene som har tatt initiativet og likesom viser kineserne hvordan det skal gjøres.

Verre er at misjonen sammen med vesterlandsk materialisme har virket til oppløsning av de religiøse og moralske normer. At der ifølge referatet fra Willingen nå klages over at «vesterlandsk sekularisme har lagt sin døde hånd over Østens før så religiøse liv», fritar ikke misjonen for sin del av skylden for denne utvikling.

Men som sagt er alt dette av forholdsvis mindre betydning i forhold til dette at resultatet burde ha vært så meget bedre. Her er det at formynderskapet har hemmet for det spontane liv til ubotelig skade for hele misjonsinnsatsen i Østen.

Med profetisk klarsyn er dette blitt fremholdt av en anglikansk misjonær i China, Roland Allen, bl.a. i hans bok: «The Spontaneous Expansion of the Church and the Causes which hinder It». Med

støtte i studier i urkristendommen fremhever Allen at det som skaper kirken er ordet og sakramentene. Det trenges også en tjeneste (ministry) til forvaltning av nådemidlene. Til denne tjeneste er det ønskelig, men ikke nødvendig, med teologisk utdannelse. Det er heller ikke nødvendig med lønnede arbeidere. Det kan være godt med slike, men økonomien må ikke hindre opprettelsen av nye menigheter. Slagordet «An untrained, unpaid and unprofessional ministry» har sin gyldighet der man av økonomiske grunner eller av mangel på utdannede kandidater ikke kan hjelpe. Allens definisjon av kirken er jo rent luthersk, men i praksis fornektes denne erkjennelse. På steder hvor der blir en flokk kristne, vokter man seg vel for å ansette en prest, om man ikke kan sende en teologisk kandidat, som jo må ha lønn som svarer til hans utdannelse og som menigheten ikke kan utrede uten «subsidiar». I høyden sender man en lønnet evangelist, og menigheten blir ikke betjent som den skulle.

Men selv de lønnede prester føler sin avhengighet. Følgen er stagnasjon og antagonisme.

Grunnen man angir for den store tilbakeholdenhet når det gjelder å ordinere, er frykten for læremessige og moralske utglidninger. Ja, dette har det i sannhet vært meget lite av i China, men det er ikke fordi kirken er ideell.

Denne frykt avviser Allen som vantro og som skalkeskjul for herseklyst. Han henviser også til vår egen kirkehistorie, hvor der var både det ene og det annet, men hvor kirken fikk vokse livets egen vekst.

Det er dette vi må håpe på også når det gjelder Chinas kirke. Om de bare har lært hva det er som holder kirken oppe, og ikke stoler for meget på sitt nåværende lederskap, som igjen er et sørgelig resultat av det nevnte formynderskap!

Grunnen til denne skjevhet i utviklingen må søkes i den moderne form for misjon.

Det er ikke i og for seg galt med misjonsselskaper. De er nok en praktisk nødvendighet, men det må hele tiden være klart at de representerer kirken og er undergitt kirkens disiplin. Egenmektige «misjonsstyrer» og en altfor løs og tilfeldig forbindelse med hjemmemenigheten har her voldt stor skade.

Et gledelig trekk ved misjonsmøtet i Willingen er at man fremholdt betydningen av leke misjonærer som kan ta misjonsgjærningen opp i forbindelse med sitt arbeid hvor de kommer. Kanskje blir dette den eneste mulige form mange steder i fremtiden. Det kan også tjene til å understreke tanken om det almene apostolat og det almene prestedømme. Dette er i dag like nødvendig for misjonen som for kirken om evangeliet, som Luther sier, skal få «sitt frie løp!»